

MJENICA U EU

BILL OF EXCHANGE IN THE EU

Kenan Ademović*

UVOD

Pojavom krize u područjima gospodarskog poslovanja često se susreće mjenica kao sredstvo osiguranja i plaćanja u osiguranju. Poslovanje s mjenicom financijska je djelatnost s kojom se poslovni subjekti, posebno kada je riječ o kod financijskim transakcijama u kreditnim i drugim financijskim poslovima, jako često susreću.

Mjenica predstavlja vrijednosni papir koji izaziva pažnju nosioca gospodarskih i drugih aktivnosti, a posebno kada je riječ o financijskim transakcijama te se javlja i kao sredstvo plaćanja i kao sredstvo osiguranja plaćanja. Mjenica je jednostavno sredstvo plaćanja koje cirkuliše iz jednog mjesta u drugo, iz jedne države u drugu, pritom mijenjajući vlasnika i izvršavajući jednu od spomenutih uloga. Mjenica se pojavljuje u poslovnoj praksi više od 700 godina. Njen pravni i gospodarski značaj je velik, a u kontekstu činjenice mjenica omogućuje brzo i efikasno obavljanje finansijskih transakcija i osigurava relativno brzu naplatu ako pravosudni sistem radi u skladu s načelima mjeničnog poslovanja. Mjenica je zauzela veliki gospodarski značaj te je samim time stvorena potreba i za pravnom regulativom ove materije na nacionalnom i međunarodnom planu. U pojedinim državama prvi mjenični zakoni datiraju još iz 19. vijeka u pojedinim državama.¹ Nadalje se išlo prema unificiranom mjeničnom zakonodavstvu te je potrebno bilo upozoriti na aktivnosti Udruženja za unifikaciju mjeničnog prava osnovanog 1852. godine, Udruženja za međunarodno pravo i Instituta za izjednačenje privatnog prava sa sjedištem u Rimu. U Haagu 1910. i 1912. godine donošenjem Haškog mjeničnog regelmana

1 Andrijanić, I.: Vanjska trgovina, Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2001. Str 23

bili su učinjeni prvi praktični koraci na unifikaciji ovih regulativa. U toku Prvog svjetskog rata došlo je do zaustavljanja ovih procesa. Posebno su značajni procesi unifikacije mjeničnih prava donesenih donesene u Ženevi 1930. godine koje je potpisala i Kraljevina Jugoslavija, a brojne zemlje nastale raspadom Kraljevi Jugoslavije su preuzele obveze iz spomenutih konvencija kao pravni sljednik.²

U bivšoj FNRJ donesen je Zakon o mjenici 1946. Godine na nacionalnom području poslije Drugog svjetskog rata, koji je izrađen na bazi spomenutih Ženevskih konvencija o mjenici, a koje su donesene na međunarodnoj konferenciji u Ženevi 1930. godine.³

Zakon o mjenici se temelji na Ženevskim konvencijama o mjenici, polsovanje sa mjenicom na području EU se u svojoj osnovi ne razlikuje od prijašnjih poslovanja na teritoriju SFRJ i današnjih neovisnih zemalja nastalih njenim raspadom, kao i u svim državama koje su potpisale Ženevsku konvenciju. Konkretno u državi Sloveniji ako gledamo na ostale zemlje nastale raspadom bivše Jugoslavije ostao je isti zakon o mjenici koji datira iz 1946. godine.⁴ Vrlo često u samom poslovanju i upotrebi je bila bianco mjenica iako je sam zakon koji propisuje poslovanje koristeći tu mjenicu i do današnjih dan ajako slabo i oskudno sažeto i objašnjeno. Samim ovim na području Europske Unije poslovanje sa bianco mjenicom predstavlja izvjesnu opasnost, zbog neregulatornih i nedovoljnih propisa koji automatski ostavljaju prostor za brojne krađe i nelegalne rade o čemu će biti

2 Ibidem str.25

3 Šime Ivanjko, Zakon do imenici s komentarjem, GV, Ljubljana 2001, str.29. Milan Škerl, Menično pravo, Ljubljana 1922, str. 77.

4 Uwe Jahn Pregled primjene mjenice u članicama EU, Bills of exchange- a guide to Legislation in European Countries, Center marketing, Ljubljana 1995.

* - Fakultet za menadžment i poslovnu ekonomiju Univerziteta u Travniku

više govora u nastavku rada.

POJAM MJENICE I NJENA HISTORIJA U EUROPSKOJ UNIJI

U pravnoj teoriji i praksi postojali su brojni pokušaji da se mjenica definiše ona nema definicije u samom zakonskom propisu. Niame jedan od spornih pojmova jeste pojam bjanko mjenica iz razloga što navedeni pojam nije tačan, budući da bjanko mjenica nije mjenica već papir koji će tek postati mjenica ako se ispuni u skladu sa zakonom. Kao najviše prisutan instrument poslovanjakada su u pitanju mjenice jeste upravo bjanko mjenica, pa se samim time javljaju i najveći problem sa istom.⁵ Svaka mjenica ima zakonom opisan način popunjavanja te koje sve stvari ona mora da sadrži, a propisane su zakonom da bi bila validna, te da bi se sa njom moglo poslovati. U samom zakonu o mjenici nije posebno definisano poslovanje sa bjanko mjenicom. Kada je riječ o bjanko mjenici kao najčešćem instrumentu poslovanja sa mjenicom na području Europske Unije ali i šire, primjenjuje se posredno stav 2. članka 16. Zakona o mjenici koji predviđa mogućnost izdavanja mjenice koja u vrijeme izdavanja nije bila potpuna. Za bjanko mjenicu je bitno da ju je potpisao trasant trasirane mjenice odnosno izdavatelj vlastite mjenice. Sama njanko mjenica kao takva nije mjenica iz razloga što ne sadrži bitne sastojke, ona postaje mjenicom tek kada ovlaštena osoba ispuni mjenični sadržaj. To znači da kod izdavanja bjanko mjenice izdavatelj, odnosno trasant, mora ovlastiti imatelja bjanko mjenice da ispuni potrebni sadržaj mjenice i tako bjanko mjenicu mijenja u mjenicu kao vrijednosni papir. Ova mjenica je često u praksi iz razloga što izdavatelj ili trasant ne može ispuniti mjenicu zbog nepoznavanja određenih podataka, odnosno činjenica koji se kod potpisivanja mjenice unose u mjenicu. Onaj u čijem je posjedu

bjanko mjenica na osnovu ovlaštenja kojeg je dobio od trasanta odnosno izdavatelja će u pravilu ispuniti mjenicu u onim dijelovima u kojima ona nije ispunjena, a sve u skladu sa dogovorom postignutim prilikom izdavanja mjenice.⁶ Ova vrsta mjenice se po pravila izdaje radi osiguranja potraživanja. Često dolazi do nesuglasica u slučaju da mjenica koja je samo djelomično ispunjena, a imatelj nema posebnog ovlaštenja da je ispuni, ne smatra se bjanko mjenicom već ništavom mjenicom, dakle mjenicom koja ne vrijedi. Kada je riječ o bjanko mjenici nju nije preporučljivo indosirati, budući da u pravilu imatelj mjenice ne može prenijeti putem mjeničnog prava indosiranjem ovlaštenje za ispunjenje na svog nasljednika, osim ako to izričito nije dogovoreno s izdavateljem odnosno trasantom mjenice.

Nadalje problemi koji se pojavljuju kod bjanko mjenice jeste način i pravilni postupak ispunjavanja bjanko mjenice sa podacima koji su bili dogovoreni između imatelja mjenice i trasanta odnosno izdavatelja. Trasant odnosno izdavatelj mjenice uvijek ima pravo prigovora u slučaju da mjenica nije pravilno ispunjena, odnosno da je ispunjena protivno zaključenom sporazumu o izdavanju mjenice i takav prigovor će sud uvažiti ako se podnese neposredno protiv imatelja mjenice koji je istovremeno i vjerovnik iz osnovnog posla. Ukoliko je imatelj mjenice indosirao mjenicu na novog indosataru koji je potom naknadno ispunio mjenicu protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imatelju mjenice, osim ako je indosatar stekao mjenicu zlonamjerno ili ako je pri stjecanju mjenice postupio velikom nepažnjom. Dakle kada je u pitanju bjanko mjenica u poslovnoj praksi treba spriječiti prijenos mjenice na treću osobu. To se postiže u praksi zabranom prijena, upisivanjem klauzule „ne po naredbi“ čime mjenica postaje rekta mjenica. Zbog toga je preporučljivo kada se posluje sa bjanko mjenicom da se ona izdaje samo pod uslovom klauzule „ne po naredbi“ iz razloga

5 Amon, F., Lulić, M., Momčinović, H., Vidović, A.: Osiguranje plaćanja; Mjenica, ček, akreditiv, zadužnica, fiducija, RRIF - Ekonomsko-pravna biblioteka, Zagreb, 2002. Str. 54

6 Šime Ivanjko, Mednarodna (Uncitralova) mjenica, Podjetje i delo, br. 3/1993, strana 218 i 219.

što se na taj način štiti izdavatelj mjenice odnosno trasant koji može podnijeti prigovor ispunjenja mjenice protivno ovlaštenju za ispunjenje mjenice ako je imatelj mjenice stranka iz osnovnog posla. Sa druge strane ako imatelj mjenice koju je bilo moguće prenijeti indosirao istu kao bjanko mjenicu ili nepravilno ispunjenu mjenicu, onda je mjenični dužnik dužan isplatiti iznos koji je upisan u samoj mjenici trećoj osobi iz razloga što dužnik u tom slučaju ima ograničene mogućnosti podnošenja prigovora imatelju mjenice kao trećoj osobi.⁷

Mjenica kao vrijednosni papir u zemljama današnje Europske Unije pojavljuje se u trgovačkom poslovanju veoma rano još u 13. vijeku prvenstveno iz razloga što je ispunjavala različite potrebe trgovaca na tržištu.⁸ Najčešće se mjenica upotrebljavala kao nadomjestak za novčane transakcije da bi kasnije služila prije svega funkciji osiguranja potraživanja i kreditiranja. Sve ove funkcije mjenice u poslovanju omogućavale su jednostavan transfer mjenice putem indosiranja. U prošlosti su se mjenice upotrebljavale u distancijskim prodajama na način da kupac prvo položi novac u svom mjestu kod određene osobe. Potom ta osoba nakon polaganja novca kupcu izda pismo koje glasi na nalog prema trećoj osobi u drugom mjestu tako da donositelju tog pisma isplati određeni iznos novca. Ovaj način poslovanja u prošlosti omogućavao je trgovcima da u toku dugih i opasnih putovanja ako uzmemo u obzir da su u 13, 14,15,16. vijeku pa i nadalje putevi bili slabije prohodni i opasni ne nose sa sobom ogromne količine novca, već samo jedno pismo koje je omogućavalo da u mjestu kupovine podignu novac kao zamjenu za novac kojeg su prethodno položili u svom mjestu kod izdavatelja mjenice.

Nesumnjivo je bjanko mjenica posljedica većeg međusobnog povjerenja poslovnih ljudi u trgovačkim odnosima i dinamičnosti

u poslovanju. Zakonodavci su u prošlosti imali vrlo različit odnos do pojave bjanko mjenice. Primjera radi Francuska je vrlo rano donijela propise o mjeničnom pravu, ali je zabranila primjenu bjanko mjenice, u Njemačkoj se pojavljuju prvi obrisi uređenja bjanko mjenice nakon donošenja jedinstvenog mjeničnog reda - Allgemeine Deutsche Wechselordnung (ADWO).⁹ Kada je ovaj akt donesen više se u praksi nisu upotrebljavale bjanko mjenice. Ovakva odluka Gaupp-Wagener objašnjava time da u to vrijeme zakonodavac nije imao potrebe za uređenjem tog pitanja. Nakon donošenja ADWO mjenični blanketi postaju sastavni dio sastavni dio mjeničnog prometa pa samim time na osnovu Zakona o mjeničnom poslovanju člana 7. Bjanko mjenice se stavljaju u upotrebu.

Ono što je interesantna pojava u Europi kada je mjenica u pitanju posebno bjanko mjenica jeste da se i za vrijeme Austro-Ugarske ova mjenica nije koristila. Tek sa odredbom pravosudnog ministarstva od 6.10.1853. godine bjanko akcept je priznat kao valjan.¹⁰ Ovakva promjena od strane zakonodavca utjecala je i na njemačko pravosuđe koje je počelo priznavati bjanko akcept kao dopušten što je kasnije potvrđeno i Nürnberškom komisijom koja se pozivala na austrijsku uredbu.

MJENICA U EU

U Europskoj Uniji zakon o mjenici uređuje dvije vrste mjenica: trasiranu i vlastitu mjenicu. Trasirane mjenice su zapravo odnos između tri osobe:¹¹

- dužnika iz pravnog posla, npr. kupca iz kupoprodajnog ugovora,
- vjerovnika, npr. prodavatelja iz istog ugovora i
- jedne ili više osoba koja se pridružuje dužniku s izjavom da će ona platiti dug

9 Eberhard Gaupp-Wagener, Blankowechsel und Blankoaccept im Deutschen Wechselrechte, Berlin SW, J. Guttentag, Verlagsbuchhandlung, 1898, str. 18-19.

10 Ibidem str 22.

11 Ibidem 25

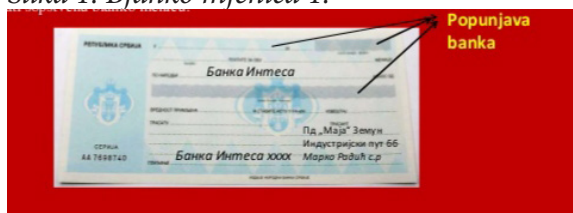
7 Šime Ivanjko, Trasirana vlastita mjenica, Privreda i pravo, Zagreb, br.3/1976. Dalje djelo istog autora, Inovacije z menico, Pravna praksa, Ljubljana br.20/1988. Str.223

8 Ibidem 237.

dužnika vjerovniku na osnovi mjenice.

Trasirana odnosno vučena mjenica dobila je naziv naziv po tome što je trasant ispisuje i šalje remitentu u kojoj poručuje da o tom pismu mjenice obavijesti osobu – trasata koji je spreman pismeno preuzeti obvezu plaćanja mjeničnog duga na način da će mjenicu potpisati (akcept). U trasiranoj mjenici moguće je pristupiti kao jamci i druge osobe koje će jamčiti bilo za trasanta bilo za trasata, odnosno akceptanta, ako navedene osobe ne ispune svoje obveze iz mjenice. Vlastita mjenica je mjenica koju izdaje dužnik kao izdavatelj, a ne kao trasant, i s kojom se sam obvezuje platiti vjerovniku svoj dug u skladu s propisima o mjenici. Zakon o mjenici EU uređuje u prvom svom dijelu trasiranu, a u drugom dijelu vlastitu mjenicu. Za vlastitu mjenicu se u pravilu primjenjuju odredbe zakona koje se odnose na trasiranu mjenicu.

Slika 1. Bjanko mjenica 1.

Izvor : www.fondbill.com , posjećeno dana 26.11.2018.

Slika 2. Bjanko mjenica

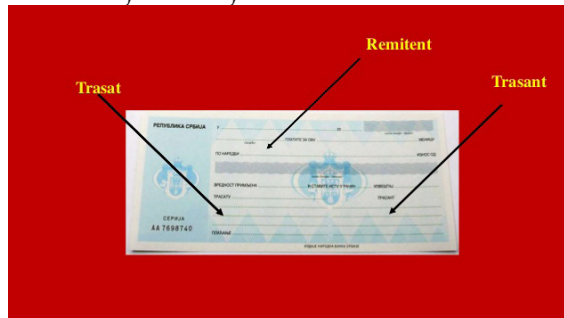

Izvor : www.fondbill.com , posjećeno dana 26.11.2018.

U poslovnoj praksi zemalja EU se u pravilu primjenjuju vlastite mjenice iako se s njima ne ostvaruju oni ciljevi koji se mogu ostvariti sa trasiranom mjenicom.¹² U praksi treba preporučiti primjenu trasiranih mjenica, a što označava potrebu da dužnik uključi u

pravni odnos treću osobu koja će s svojim potpisom jamčiti plaćanje mjeničnog iznosa mjeničnom vjerovniku. Bjanko mjenica se opet može u nekim slučajevima popuniti kao trasirana ili vlastita mjenica, ovisno o tome gdje je bjanko mjenica potpisana.¹³

Slika 3. Bjanko mjenica

Izvor : www.fondbill.com , posjećeno dana 26.11.2018.

Ukoliko je mjenica bjanko potpisana bilo gdje osim na mjestu gdje se potpisuje trasant ili izdavatelj, takva bjanko mjenica se može ispuniti kao trasirana mjenica i to upisivanjem imena potpisnika na bjanko mjenici kao trasata koji time postaje potpisnik akceptant ili avalist. Potpis avalista se dopunjava na način da jamči za trasanta ili akceptanta.

AKTUALNA PITANJA U VEZI POSLOVANJA SA MJENICAMA U EU

Jedno od pitanja koja su najaktualnija u EU kada je u pitanju poslovanje sa mjenicama jeste pitanje potpisivanja mjenica. Zakon o mjenici posebno ne uređuje način i postupak potpisivanja mjenice.¹⁴ Naime ovim Zakonom određeno je da mjenicu mora potpisati trasant i trasat, avalist te indosant. Budući da nema detaljnijih propisa o načinu potpisivanja mjenice, u praksi najčešće dolazi do sporova u vezi sa potpisivanjem mjenice. Sami postupci potpisivanja mjenice su različiti. Mjenice potpisuje fizička osoba ili zastupnik odnosno

¹³ Matić, B.: Međunarodno poslovanje- institucije, pravila, strategije, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, 2016. Str 34

¹⁴ Ibidem 40

¹² Ibidem 30

punomoćnik osobe, te je potpis pravovaljan bez obzira ko je potpisao. Da bi potpis bio pravovaljan on ne može da bude parafiran to jest nije dovoljno samo davanje pismenog znaka koji nema značaj potpisa. Često puta je teško razlikovati potpis od parafiranja te se s toga u poslovnoj praksi za potpisivanje mjenice preporučuje slijedeće da onda kada se potpisuje fizička osoba potrebno je da vlastitim rukopisom čitljivo napisati ime i prezime te mjesto prebivališta i uz tako napisano ime i prezime staviti svoj potpis. Ovakav način potpisivanja fizičke osobe je uobičajen u poslovnoj praksi da ne bi došlo i da bi se spriječilo eventualno krivotvorenje potpisa i istovremeno olakšalo utvrđivanje istinitosti potpisa pojedine osobe na osnovu analize potpisa i zapisa imena i prezimena te mjesta stanovanja. Ukoliko se potpisuje pravna osoba potrebno je da za nju potpisuje samo zakoniti zastupnik ili prokurist te punomoćnik koji ima za to posebno ovlaštenje. Kada se potpisuje pravna osoba na mjenici treba napisati ime pravne osobe, odnosno tvrtku na način i po obliku koji je identičan s upisom pravne osobe u sudskom registru, s tim da to može biti i pečat, a ako pravna osoba ne upotrebljava pečat može se tvrtka upisati rukom ili drugim sredstvima. Zakoniti zastupnik pravne osobe je direktor, član uprave, poslovoda ili slično.

Zakoniti zastupnik se mora potpisati u ime pravne osobe na jednaki način kao što je njegov potpis deponiran kod sudskog registra. Bitno je da uz njegovo ime bude označena njegova funkcija, odnosno njegovo zakonsko zastupstvo pravne osobe.¹⁵ Potpisivanje pravne osobe preko punomoćnika je mnogo komplikovanije te stoga se u pravilu ne preporučuje da pravnu osobu potpisuju punomoćnici, odnosno osobe koje nemaju zakonsko pravo zastupanja pravne osobe već to pravo imaju na osnovi ovlaštenja direktora. Ukoliko nije moguće utvrditi kod potpisa fizičke osobe neposredno iz samog potpisa odnosno primjedbe uz potpis da se radi o punomoćniku, to vrijedi kao vlastiti

15 Matić, B.: Vanjsko trgovinsko poslovanje, Sinergija nakladništvo d.o.o., Zagreb, 2004.str 56

potpis osobe za obveze iz mjenice.

U takvom slučaju punomoć se ne može dokazivati posebnim listinama odnosno dokazima, sobziromnato dajemjenica isprava na koju moraju biti zapisane sve činjenice i ne može kao dokaz uz mjenicu biti mjerodavna bilo koja druga isprava. Punomoćnik je dužan da na mjenici obavijestiti svakog budućeg imatelja mjernice da nastupa kao punomoćnik. Postavlja se pitanje da li postoji ili ne punomoć za potpisivanje mjenice te da to zapravo nije pitanje od važnosti u odnosu prema imatelju mjenice, već u odnosu prema pravnoj osobi koju je punomoćnik potpisao. Imatelj mjenice ima pravo potraživati od pravne osobe naplatu mjenice ako je uz napisanu tvrtku potpisan punomoćnik. Ukoliko punomoćnik nije imao punomoć za potpisivanje mjenice, on osobno odgovora za obveze iz mjenice. Jedno od pitanja i problema u poslovanju sa bjanko mjenicama jest način i pravilni postupak ispunjenja bjanko mjenice sa podacima koji su bili dogovoreni između imatelja mjenice i trasanta.

Trasant mjenice uvijek ima pravo prigovora na to da mjenica nije pravilno ispunjena, odnosno da je ispunjena protivno postojećem sporazumu o izdavanju mjenice i takav prigovor će sud uvažiti ako se podnese neposredno protiv imatelja mjenice koji je istovremeno i vjerovnik iz osnovnog posla.¹⁶ Međutim ukoliko imatelj mjenice indosirao mjenicu na novog indosanta i naknadno ispunio mjenicu protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imatelju mjenice, osim ako je stekao zlonamjerno ili ako je pri stjecanju mjenice postupio velikom nepažnjom. U praksi je važno da kod bjanko mjenice u poslovnoj praksi treba spriječiti prijenos mjenice na treću osobu, što se zapravo postiže sa zabranom prijenesa, upisivanjem klauzule „ne po naredbi“, čime mjenice postaje rekta mjenica. Zbog toga se preporučuje u praksi da se bjanko mjenica izdaje samo pod uvjetom klauzule „ne po naredbi“ iz razloga što se time štiti izdavatelj

16 Ibidem 63

odnosno trasant mjenice koji može uz tu klauzulu podnijeti prigovor ispunjenja mjenice protivno ovlaštenju za ispunjenje mjenice.

ZAKLJUČAK

U današnjem vremenu kada je fenomen globalizacije sve prisutan pa tako i u svijetu poslovanja, svako poslovanje zahtjeva posebno pozornošću praćenje zakona i njegovu primjenu. Polovanje sabjanko mjenicom zahtijeva poznavanje mjeničnog prava, Zakon o mjenicama u EU jer u protivnom mjenica može štetiti i samom imatelju mjenice ako ne postupa u skladu sa zakonom. Naime u poslovnoj praksi se izbjegava primjena bjanko mjenice, a ako se kao takva izdaje onda je potrebno da trasant odnosno izdavatelj upiše klauzulu „ne po naredbi“ jer se time sprječava mogućnost njene zloupotrebe. Zloupotrebe bjanko mjenica je bilo tokom vremena jako mnogo, te je neophodna velika pozornost i pažnja da ne bi došlo do daljnjih prevara. Značenje izraza „po naredbi“ znači uputu trasanta trasatu da plati vjerovniku (remitentu) mjenični iznos osobno samom vjerovniku koji je označen i naveden u mjenici ili osobi koja će tražiti naplatu mjenice po remitentovoj naredbi. Dakle mjenica se može prenositi indosamentom, ali trasant može zabraniti prijenos mjenice na način da izraz „po naredbi“ promjeni u izraz „ne po naredbi“. U ovome slučaju remitent ne može prenijeti mjenicu, a trasant poručuje trasatu da mora platiti mjenicu osobno remitentu, a ne osobi koja bi došla s tom mjenicom po naredbi remitenta. Prijenos mjenice se obavlja po postupku koji se u mjeničnom pravu naziva indosiranje. Indosiranje je postupak prijena vrijednosnog papira koji uređuje Zakon o mjenici i Zakon o obveznim odnosima. Imatelj mjenice može mjenicu prenijeti na taj način da na poleđini mjenice upiše klauzulu indosamenta, a koja u pravilu glasi: „umjesto meni platite po naredbi osobi A. B.“ Bitno je da se stranke jasno dogovore o sadržaju mjenice i da se kod ispunjenja

mjenice u cijelosti primjenjuju ne samo odredbe zakona već i standardi poslovne mjenične prakse. Za mjenicu je jako bitan potpis, odnosno ovlaštenje kod potpisa mjenice. Naime sam postupak potpisivanja mjenice kada je u pitanju pravno lice mnogo je složeniji nego kada je u pitanju primjera radi potpisivanje pri prenosu sredstava na žiroračune, tačnije prebacivanj enovčane usme sa jednog računa na drugi ili pak popunjavanje uplatnice u bankama. Uplatnicu može popuniti ili fizičko ili pravno lice te na taj način izvršiti ili transfer sredstava ili određeno plaćanje.

Kada fizičko lice dođe banku da položi račune i novac sam proces je neuporedivo brži i manje komplikovano nego kada sredstva kolaju putem mjenica. Naime sama bjanko mjenica koja se sve više izbjegava u poslovanju te posebno na području Europske Unije predstavlja sredstvo poslovanje koje se jako malo koristi podložna je brojnim zakonima te posebnim praćenjima provedbi zakona.

Mjenica je posebno u doba 13. vijeka kada je trgovina bila rasprostranjena i prijenos roba na magarcima ili konjima, zbog olakšavanja poslovanja i trgovine te prenosa novca, dolazila je do izražaja i olakšavala poslovanje u krajnjem slučaju. Kako je novac postajao sve lakši i manji i samim time kako je vrijeme kroz historiju odmicalo i banke jačale mjenice su sve više gubile n aznačaju te su gotovo izašle iz upotrebe. Smatra se da će u daljnjoj budućnosti one biti sve manje i manje zastupljene u poslovanju te će sasvim izaći iz primjene kroz par godina.

LITERATURA

- [1] Amon, F., Lulić, M., Momčinović, H., Vidović, A.: Osiguranje plaćanja; Mjenica, ček, akreditiv, zadužnica, fiducija, RRIF - Ekonomsko-pravna biblioteka, Zagreb, 2002.
- [2] Andrijanić, I.: Vanjska trgovina, Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2001.
- [3] Bukovac, E.: Suvremena organizacija međunarodnog poslovanja u teoriji i praksi, Adamić, Rijeka, 2004.

- [4] Centar za management PBF-a Sveučilišta u Zagrebu (glavni urednik I. Vlajić): Kako poslovati u Hrvatskoj, Centar za poduzetništvo d.o.o., Mladost d.d., Zagreb, 1994.
- [5] Eberhard Gaupp-Wagener, Blankowechsel und Blankoaccept im Deutschen Wechselrechte, Berlin SW, J. Guttentag, Verlagsbuchhandlung, 1898.
- [6] Matić, B.: Međunarodno poslovanje-institucije, pravila, strategije, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, 2016.
- [7] Matić, B.: Vanjsko trgovinsko poslovanje, Sinergija nakladništvo d.o.o., Zagreb, 2004.
- [8] Raiffeisen Bank Austria d.d.: Poslovanje s inozemstvom i devizni poslovi u zemlji (Sažetak zakonskog okvira), RBA d.d., Zagreb, verzija 13/2017
- [9] Raiffeisen Bank Austria d.d.: Opći uvjeti poslovanja po transakcijskim računima poslovnih subjekata, RBA d.d., Zagreb, 2016.
- [10] Šime Ivanjko, Zakon do imenici s komentarjem, GV, Ljubljana 2001, str.29. Milan Škerl, Menično pravo, Ljubljana 1922.
- [11] Šime Ivanjko, Mednarodna (Uncitralova) mjenica, Podjetje i delo, br. 3/1993. Uwe Jahn Pregled primjene mjenice u članicama EU, Bills of exchange- a guide to Legislation in European Countries , Center marketing , Ljubljana 1995.
- [12] Šime Ivanjko, Trasirana vlastita mjenica, Privreda i pravo, Zagreb, br.3/1976. Dalje djelo istog autora, Inovacije z menico, Pravna praksa , Ljubljana br.20/1988.